

קובץ קי

אחד ממיבצעי העולם הזה בעת האחרונה, שפוררו הדם ר
תגיבות נרגשות, היה מישראל יום העצמאות בין ילדי ישראל, ש-

פירסמו בגליון הקודם (העולם הזה 1756).
התגובה הראשונית, למיקרא תשובותיהם של הילדים על השאלות שנגעו לתולדות הקמתה של מדינת ישראל, היתה כמובן גיחוך וצחוק. מי שגדל עם המדינה שבדרך והתבגר עם המדינה, אינו יכול לתפוס, שאי אפשר לדעת בדיוק מי היו יצחק שדה או שמעון אבידן. אבל אחרי הצחוק, באה ה

תדהמה.
היתה זו אותה תדהמה שהולידה גם את רעיון המישאל. זה התחיל במיקרה. יום אחד שמעתי את שני ילדי, תלמידי כיתות ה' וז' בבית-הספר תל-נוונו במרכז תל-אביב, מתחכמים על מתחרת ניל"י. מתוך האזנה בלבד הזדעזעתי. מדברי שניהם ניכר שלא היה להם מושג על מה הם מתחכמים. כך התחלתי לשאול אותם שאלות הקשורות להיסטוריה של מדינת ישראל בזמן האחרון. לא האמנתי למישמע אוזני. היה להם מושג קלוש בדברים, אך לרוב השאלות הם השיבו: "איני יודע! לא יודעת!" יותר מאשר עליהם, תמהתי על עצמי: איך לא גיליתי במשך שנים ארוכות כי ילדי בורים בתולדות הקמת המדינה?

אני חושב שהתשובה לכך היא פשוטה: לגבינו כל כך טבעי לדעת מי היו הרצל ובלפור, שפשוט איננו יכולים להעלות על הדעת שאי אפשר לדעת את זה. כשם שרק אבסורד הוא לחשוב שיש ילד במדינת ישראל שלא ידע מי זה משה דיין. אבל המישאל שערכנו הוכיח, שלפחות ילד אחד מתוך מאה במרכז תל-אביב, לא ידע מי זה משה דיין, לאחרים היו מושגים מסו

✪ בורות נאעם כללית

רבים מאלה שקראו את תוצאות המישאל, התייחסו אליו באי-אמון.
"זה לא יכול להיות! בחרתם במתכוון תלמידים מפגרים!" אמרו לנו. האמת היא, שלולא נכתבו חלק מהדברים שפורסמו, עלידי המשיבים עצמם, בשאלונים שניתנו להם, לא היינו מאמינים בעצמנו שזו המציאות. אבל התשובות לא היו נבחרות. הן היו מייצגות.
מספר אריק לביא, שריכז את המישאל: "בחרנו את הילדים באופן מיקרי. ניגשנו לילד הראשון שניקרה על דרכנו בשכונה או בחצר בית-הספר. ביקשנו

משתתפי מישאל יום העצמאות ברמת-הנשיא

ממנו להשיב על בין 20 ל-30 שאלות, הקשורות בתולדות המדינה ובאורחות. רבים מהנשאלים לא ידעו כלל להשיב על רוב השאלות. לגבי שאלות אחדות היו להם מושגים קלושים. אבל כל נשאל השיב לפחות על אחת השאלות תשובה, שהוכיחה וזודעה מסולפת. כלומר, הוא לא ציין שאינו יודע את התשובה. הוא השיב תשובה מגוחכת בהיותו משוכנע שזאת התשובה ה

נכונה.
אני מוכרח להודות שאחרי שהביא אלי אריק את התשובות הראשונות במישאל, נראה גם לי משהו מפוברק בכל העסק. יצאתי עימו לשכונת התקווה. בחצר בית-הספר הדתי עמיאל הייתי עד לכך כיצד ילד אחר ילד משיב תשובה דמיונית אחרת על שאלות כמו "מי היה הרצל?" או "מה זאת הצהרת בלפור?" המדהים ביותר היה, שהבורות היתה כמעט כללית. בין כ

100 הילדים ששיתפו במישאל, היו פחות מעשרה שתשובותיהם הוכיחו בקיאות כלשהי.
אחרי הסיבוב הראשון של השאלות נאלצנו לפסול חלק מהשאלות בשאלר נים שהכנו למישאל. הסתבר כי לא היה כל טעם לשאול שאלות כמו "כמה מחחרות היו בארץ לפני קום המדינה?" או "מי היה רמטכ"ל צה"ל במלחמת העצמאות?" מפני ששאלות אלה היו קשות מדי, ו-90% מהנשאלים השיבו עליהם ב"לא יודע".

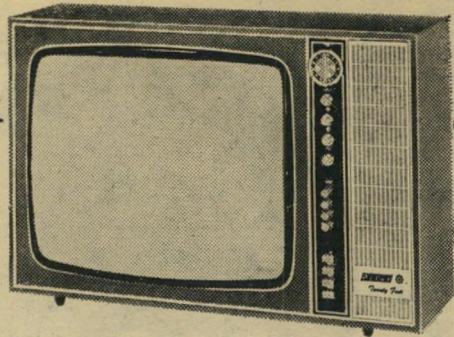
✪ בילבול של מושגים

אם יבוא מישאלו לנתח בצורה מדעית את המשתמע מתוצאות המיש
אל, הוא יגיע ודאי למסקנה כי הבילבול וחוסר השיטתיות בלמידה, הם בין הגורמים העיקריים לבורות בכל הנוגע לתולדות הישוב והקמת המדינה. אותו ילד שהשיב כי הרצל היה מפקד הפלמ"ח, לא אמר זאת כבדיחה. הוא זכר שמפקד הפלמ"ח בעל זקן-מידות. הוא זכר גם את הרצל בעיקר בשל זקנו. כך התקשר במוחו למפקד הפלמ"ח. הוא הדין בילד שזכר את חנה סנש כגיבורת ניל"י. הוא זכר כי לנילי"י היתה גיבורה. השם ה ראשון של גיבורה שנזכר בו היה שמה של חנה סנש. כך החליף את חנה סנש בשרה אהרונסון.

בבית-הספר העממי נלמדים נושאים אלה. אולם הלימוד צמוד למיד לחג או למאורע. בי"א באדר לומדים על טרומפלדור. לקראת כי בתמוז לומדים על הרצל. איך צריך ילד לזכור שהרצל קדם לטרומפלדור, אם קודם למד על הגיבור מתל-חי? ספק אם קיים כיום ספר לימוד אחד שבאמצעותו יכול ילד ישראלי ללמוד בצורה חיה על הקמת המדינה ועל מה שקדם לה. יש הרבה חומר על תולדות הציונות, בעיקר בגולה. אולם ספר לימוד רציני על מה שאירע בארץ בי"ט השנים האחרונות, או בנושא האזרחות במדינת ישראל, אינו קיים. עד כמה שהצלחתי להיוודע.

התוצאה היא בילבול המושגים, השמות והתאריכים בראשיהם של בני הדור, שלגביהם כל הדברים האלה אינם פרקים בחייהם, אלא היסטוריה, בדיוק כמו מלחמת היהודים בתינים וברומאים.

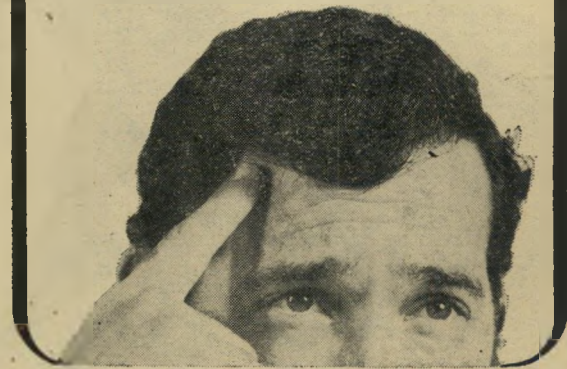
אריק לביא

כשאתה חושב על

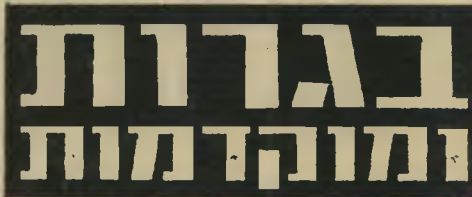
טלוויזיה מעולה

התשובה היא

ההסתדרות הכללית של העובדים בישראל
מרכז הקואופרציה המחלקה לחינוך

ביום ב', 10 למאי 1971
מסתיימת ההרשמה לכיתות ערב
להכנה לבחינות

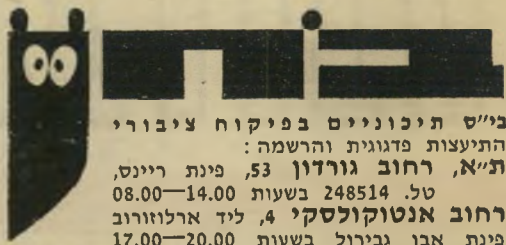

למועדים: אוגוסט 71 ואפריל 72

* מורים אקדמאיים מנוסים * סטיפנדיות *
* אספקת ספרים ושעורי עזר במתמטיקה ובאנגלית
* ללא תשלום נוסף * חלוקה למספר מועדים
* ולימוד מקצועות בודדים.

שנת לימוד **חינם** נכשל בבחינות

הצטרף גם אתה למצליחים!
למד ב-

בי"ס תיכוניים במיקוח ציבורי
התיעצות פדגוגית והרשמה:
תי"א, רחוב גורדון 53, פינת ריינס,
טל. 248514 בשעות 14.00-08.00
רחוב אנטוקולסקי 4, ליד ארלוזורוב
פינת אבן גבירול בשעות 20.00-17.00